

Handläggare
Linnéa Lundbäck
Telefon: 08-50810063**Till**
Norra innerstadens stadsdelsnämnd
2024-05-15

Skrivelse om HBTQI-kompetens inom äldreomsorgen

Svar på skrivelse från Daniele Fava (C), Linnea Sandström Lange (L) och Petra Gardos Ek m.fl. (M).

Förvaltningens förslag till beslut

Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Daniele Fava (C), Linnea Sandström Lange (L) och Petra Gardos Ek m.fl. (M) har inkommit med en skrivelse om hbtqi-kompetens inom äldreomsorgen. Skribenterna ställer tre frågor till förvaltningen om hur förvaltningen säkerställer att personal inom äldreomsorgen har den kompetens som behövs för ett gott bemötande av äldre hbtqi-personer, om det finns planer på insatser i syfte att förstärka hbtqi-kompetensen hos personalen samt hur dessa perspektiv inkluderas i verksamhetsuppföljningen av egna och fristående verksamheter inom äldreomsorgen.

Förvaltningen arbetar med att stärka och upprätthålla kompetensen om hbtqi och bemötande av äldre hbtqi-personer på flera sätt, bland annat genom utbildning, hbtqi-diplomering, samverkan med externa aktörer samt internt inom verksamheternas egna forum för kompetensutveckling och reflektion. Sedan 2017 gäller en stadsgemensam uppföljningsmodell inom äldreomsorgen. Uppföljningen utgår från de krav som Stockholms stad ställer i förfrågningsunderlag/avtal respektive uppdragsbeskrivning för verksamhetsområdena. Från och med 2024 finns en obligatorisk fråga kopplad till uppföljning av verksamheternas värdegrundsarbete som handlar om hur chefer säkerställer att personalen bemöter hbtqi-personer i enlighet med värdegrunden. Vid brister eller utvecklingsområden kopplade till denna fråga eller annat område som följs upp återkopplas resultatet till verksamheten för åtgärder och vidare uppföljning.

Bakgrund

Vid nämndens sammanträde den 22 februari 2024 inkom Daniele Fava (C), Linnea Sandström Lange (L) och Petra Gardos Ek m.fl. (M) med en skrivelse om hbtqi-kompetens inom äldreomsorgen. Nämnden beslutade att överlämna skrivelsen till förvaltningen för beredning.

Ärendet

I skrivelsen beskrivs att äldreomsorgen ska vara jämlik och inkluderande för alla som behöver den, vilket innebär att den behöver vara personcentrerad och individuellt anpassad. Skribenterna anför att en förutsättning för att ge en jämlik omsorg och göra den enskilde och anhöriga delaktiga är att medarbetare har de kunskaper, kunskapsstöd och resurser som behövs.

Skribenterna beskriver att många äldre hbtqi-personer känner oro för att behöva flytta till äldreboende eller få hemtjänst, bland annat för att de är osäkra på bemötande och kunskap hos personalen. En kartläggning från Socialstyrelsen har enligt skribenterna visat att det är få kommuner i Sverige som har ett aktivt hbtqi-arbete kopplat till likabehandling av äldre.

Skribenterna välkomnar de skrivningar om bemötande av hbtqi-personer inom äldreomsorgen som finns i majoritetens budgetförslag för 2024, men betonar att det är samma skrivningar som år 2023 och att det saknas konkreta uppdrag till nämnder och bolag.

Med anledning av ovan ställer skribenterna tre frågor till förvaltningen:

1. Hur säkerställer förvaltningen att personalen inom äldreomsorgen, i enlighet med bland annat skrivningarna i 2023 års budget, har den kompetens och det kunskapsstöd som behövs för ett gott bemötande av äldre hbtqi-personer?
2. Finns det konkreta planer på insatser i syfte att förstärka hbtqi-kompetensen hos personalen? Om inte, hur anser förvaltningen att en sådan kompetensförstärkning på lämpligaste sätt kan genomföras?
3. På vilket sätt inkluderas dessa perspektiv i verksamhetsuppföljningen av egna och fristående verksamheter inom äldreomsorgen?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kvalitetsavdelningen i samråd med äldreomsorgsavdelningen. Stadsdelsnämndens pensionärsråd kommer att ta del av ärendet vid sitt sammanträde den 29 april. Vid sammanträdet kommer pensionärsrådet att ha möjlighet att framföra synpunkter på ärendet, vilka redovisas i pensionärsrådets protokoll för sammanträdet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Nedan följer förvaltningens svar på de frågor som ställs i skrivelsen.

Hur säkerställer förvaltningen att personalen inom äldreomsorgen, i enlighet med bland annat skrivningarna i 2023 års budget, har den kompetens och det kunskapsstöd som behövs för ett gott bemötande av äldre hbtqi-personer?

Förvaltningen arbetar med att stärka och upprätthålla kompetensen om hbtqi och bemötande av äldre hbtqi-personer på flera sätt, bland annat genom utbildning, hbtqi-diplomering, samverkan med externa aktörer samt internt inom verksamheternas egna forum för kompetensutveckling och reflektion.

Inom myndighetsutövningen är det obligatoriskt för samtliga medarbetare att genomgå äldreförvaltningens digitala utbildning om hbtqi. Utbildningens grund är att medarbetarna ska få kunskap och verktyg som syftar till att alla äldre oavsett sexuell läggning eller könstillhörighet ska få ett respektfullt bemötande och individuellt anpassat stöd. Utbildningen syftar även till att ge kunskap om de utmaningar som äldre hbtqi-personer kan uppleva och att ge medarbetarna konkreta arbetssätt. Till exempel lyfts vikten av att ställa öppna frågor och att prata öppet om ämnet inom arbetsgruppen och i samtal med den äldre. Enhetschefer säkerställer att samtliga medarbetare har genomgått utbildningen genom uppföljning av individuella introduktionsplaner och av den samlade kompetensutvecklingsplanen för området.

Inom område vård- och omsorgsboende har Rio vård- och omsorgsboende hbtqi-diplomerats. Den sista enheten på Rio blev klar med diplomeringen under slutet av 2023. Väderkvarnens vård- och omsorgsboende har under de senaste åren särskilt arbetat med att utveckla medarbetarnas kunskaper och kompetens kopplade till värdegrund och personcentrerad vård. En del i detta har varit arbetet med hbtqi, allas lika värde och gott bemötande. Förvaltningen följer upp samtliga verksamheter genom äldreomsorgens modell för verksamhetsuppföljning men även genom särskilda uppföljningar av verksamheterna i nämndens egen regi med grund i ställda krav i stadens uppdragsbeskrivning. En del av uppföljningen är frågor

relaterade till kompetensutveckling och värdegrund där frågor kopplade till kunskap om hbtqi ingår.

Inom område hemtjänst lyfts frågor om bemötande, värdegrund, allas lika värde och hbtqi i samband med reflektionstid för personal, arbetsplatsträffar och på gruppmöten. Under 2023 har förvaltningen prioriterat arbetet med kompetensutveckling inom bland annat psykisk hälsa, värdegrund, språk, kontaktmannaskap, välfärdsteknik, kost och enkel matlagning samt dokumentation inom nämndens hemtjänstverksamheter. Förvaltningen arbetar med att undersöka förutsättningar för kompetenshöjande insatser för hemtjänstpersonal inom hbtqi i form av bland annat föreläsningar, utbildning för personal men även förutsättningar för att genomföra hbtqi-diplomering av hemtjänstverksamheter.

De hälsofrämjande verksamheterna har ett löpande samarbete med RFSL och har bland annat erbjudit samtalsgrupper för äldre hbtqi-personer på träffpunkter samt spridit information i samarbete med RFSL och andra externa aktörer. Det pågår även planering för en workshop för personal inom de hälsofrämjande verksamheterna, i samverkan med RFSL.

Finns det konkreta planer på insatser i syfte att förstärka hbtqi-kompetensen hos personalen? Om inte, hur anser förvaltningen att en sådan kompetensförstärkning på lämpligaste sätt kan genomföras?

Förvaltningen arbetar med att fortsätta utveckla kompetensen inom nämndens verksamheter på olika sätt och nivåer, med grund i kompetensutvecklingsplaner, stadens värdegrund för äldreomsorgen men även prioriterade frågor utifrån nämndens verksamhetsplan och styrdokument. Den 30 maj kommer förvaltningen att genomföra en kompetenshöjande satsning om hbtqi i form av en föreläsning och workshop för samtliga chefer inom äldreomsorgsavdelningen. Syftet med satsningen är att chefer ska få ökad kunskap om hbtqi med inriktning mot målgruppen äldre men även att de ska få konkreta verktyg som de i sin tur kan implementera i sina respektive verksamheter. Förvaltningen har anlitat en extern utbildare med god kompetens och erfarenhet inom området för att genomföra satsningen.

En annan del i arbetet med att stärka kompetens inom hbtqi är inventering av kompetensutvecklingsbehov i nämndens verksamheter med särskilt fokus på värdegrund och hbtqi. Utifrån genomförd inventering kommer förvaltningen att ta fram en planering för hur kompetens inom frågor som rör hbtqi-personers rättigheter och värdegrund ska stärkas i verksamheterna.

Planeringen kommer att utgå från både generella satsningar såsom äldreförvaltningens digitala utbildning men även föreläsningar och verksamhetsanpassade kompetenshöjande insatser i samarbete med interna och externa aktörer. Förvaltningen ser även att en viktig del i äldreomsorgens fortsatta kompetensutvecklingsarbete är att säkerställa att den verksamhetsnära kunskapsutvecklingen blir en levande del i interna processer och forum så att den tillvaratas i det dagliga arbetet och särskilt i mötet med den äldre. Ett exempel är att på ett tydligt sätt integrera och lyfta frågor kring hbtqi i verksamheternas löpande värdegrundsarbete och reflektionsforum för personal. Vidare kommer förvaltningen som en del av planeringen även att beakta förutsättningar för hbtqi-diplomering av flera verksamheter genom att ta fram prioriteringsordningar och tidplan. Arbetet med den fortsatta diplomeringen av verksamheter beräknas kunna påbörjas under 2025 och kommer att redovisas i nämndens verksamhetsplan för nästkommande år.

På vilket sätt inkluderas dessa perspektiv i verksamhetsuppföljningen av egna och fristående verksamheter inom äldreomsorgen?

Enligt kommunfullmäktigebeslut år 2017 gäller en stadsgemensam uppföljningsmodell inom äldreomsorgen.

Verksamhetsuppföljningar genomförs vartannat år under förutsättning att utföraren inte är nyetablerad, har en åtgärdsplan eller av annan bedömd orsak behöver följas upp året efter.

Verksamhetsuppföljningarna inom äldreomsorgen följer en stadsgemensam uppföljningsmall för respektive insatstyp; vård- och omsorgsboende, hemtjänst, servicehus och dagverksamhet. Uppföljningen utgår från de krav som Stockholms stad ställer i förfrågningsunderlag/avtal respektive uppdragsbeskrivning för verksamhetsområdena.

Uppföljningsmodellen bygger på tre uppföljningsperspektiv som tillsammans ger ett sammantaget resultat utifrån parametrarna strukturkvalitet, processkvalitet och resultatkvalitet. Det innebär att verksamhetsuppföljningen (strukturkvalitet) är en del av den stadsgemensamma uppföljningen som tillsammans med processkvalitet och resultatkvalitet ger ett sammantaget resultat över verksamhetens kvalitet.

Förvaltningen följer upp verksamheter i egen regi, på entreprenad och privat regi enligt äldreomsorgens modell för verksamhetsuppföljning. Detta görs på uppdrag av äldreförvaltningen. I samband med uppföljningen ställs olika frågor om bland annat gemensam plan för kompetensutveckling,

introduktion för nyanställd personal, bemötande, reflektionstid för personal och verksamhetens värdegrundsarbete. Från och med 2024 finns det även en obligatorisk fråga kopplad till uppföljning av verksamheternas värdegrundsarbete. Frågan som ställs till alla chefer är ”Hur säkerställer ni att personalen bemöter hbtqi-personer i enlighet med värdegrunden?”. Denna fråga ingår i äldreförvaltningens vägledningsmaterial för verksamhetsuppföljning under ”Beskrivning av enhetens värdegrundsarbete” och svaret redovisas för äldreförvaltningen i den samlade mallen. Vid brister eller utvecklingsområden kopplade till denna fråga eller annat område som följs upp återkopplas resultatet till verksamheten för åtgärder och vidare uppföljning.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Jesper Ackinger
Stadsdelsdirektör
Norra innerstadens
stadsdelsförvaltning

Maria Härenstam
Avdelningschef
Norra innerstadens
stadsdelsförvaltning

Bilaga

Skrivelse om HBTQI-kompetens inom äldreomsorgen.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Jesper Ackinger, Stadsdelsdirektör	2024-05-03
Maria Härenstam, Avdelningschef	2024-05-03